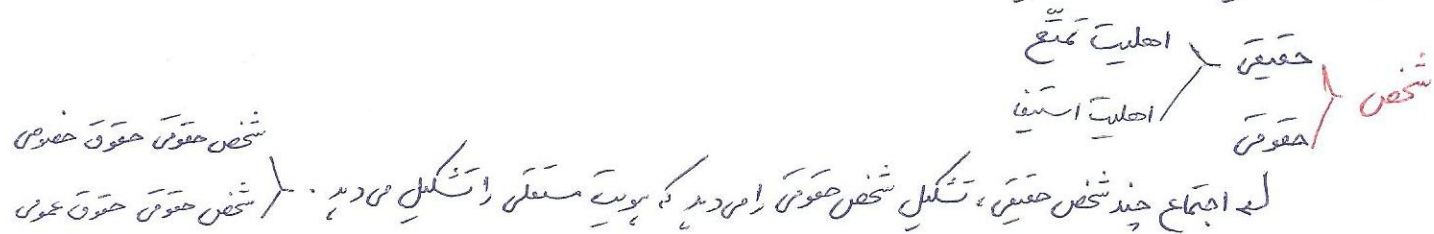

ایفایح: قرارداد یک طرفه است. ← قرارداد ای اداری، ایفایح هستند.

عقد: قرارداد دو طرفه است.

اداره: نهادی که اعمال حاکمیت می کند، اداره هستند.

- بسیط ← یکپارچه - اداری

کنفدرال: شخصیت حقوقی داخلی و خارجی را حفظ کرده اند ولی بخش از شخصیت خارجی را یکی می کنند؛
مثل اتحادیه اروپا، امارات متحده عربی

فدرال: شخصیت حقوقی داخلی را حفظ کرده و شخصیت حقوقی خارجی را از دست می دهد.

نظام سیاسی

- قانون اساسی

- قانون عادی (مصوبات مجلس)

- آیین نامه ها (مصوبات هیئت وزیران)

- بخش نامه ها (مصوبات استانداران...)

- رویه های قضایی { در جایی که قانون ساکت است یا اجمال دارد.

- عرف

منابع حقوق اداری

* سلسله مراتب بر منابع حقوق اداری حاکم است. قانون عادی نمی تواند مخالف قانون اساسی باشد.

* برای داشتن حقوق اداری موفق باید از مرکز به سمت عدم تمرکز حرکت کرد.

- ۳ نوع مسئولیت در حقوق
- ۱- مدنی: با پرداخت خسارت جبران می شود.
  - ۲- کیفری: مجازات و زندان در نظر گرفته می شود.
  - ۳- اداری: توبیخ شفاهی تا اخراج انجام می گیرد.

داخلی: قانونگذاری می کند.

خارجی: قرارداد می بندد.

شخص حقوقی

تشکیل دولت - ملت در قرن ۱۷ شد
(اصلاح دینی ۲) امر اخراج به سلطنتی مکتب

پس از جنگ این ۳۳ ساله از ۱۶۱۸ تا ۱۶۴۸ که جنگ ای مذهبی بود، قرارداد وستفالیامضا شد که موجب شکل گیری دولت - ملت شد.
پس از آن امپراتوری ای وجود داشت که حاکمیت متمرکز نداشتند و همچنین مشروعیت نظام از پادشاه بود.

ویژگی های دولت - ملت : ۱. حاکمیت داخلی / خارجی
۲. مرز
۳. جمعیت

در دوران نئودالیسیه، زمین منبع ثروت بود. اما در دوران جدید نوع تفکر جدید (انسان محور) موجب شکل گیری طبقات جدید شد. مثلاً با طبقات جدید، نظام ای حاکمیتی نیز تغییر کردند.

در بیان هابز، ملک و روسو، حاکمیت داخلی مطلق است و بر اساس قرارداد اجتماعی شکل می گیرد.
اولین بار در انقلاب فرانسه است که مفهوم شهروندی شکل می گیرد.

تعریف حقوق اداری :

از نظر شکلی : شاخه ای از حقوق عمومی داخلی است که موضوع آن مطالعات سازمان ای و وظایف و فعالیت های دستگاه اداری است. هدف اصلی آن حفظ نظم جامعه و تعمیم آن است. حفظ نظم عمومی و خدمات اداری دو کار ویژه ای حقوق اداری است.

حقوق اداری به نوعی مکتب حقوق اساسی است.

اعمال اداری در عرصه ای حقوق اداری قرار می گیرد. تمایز و تفاوت اعمال اداری و سیاسی، آسان نیست. اعمال اداری توسط سازمان ای اداری در درون قوه می مجری.

سؤال برای اعمال اداری : رابطه ای شهرداری با کارمندان خود.

در حقوق اداری، یک طرف اداره است. مدقون نیست. یک دلیل آن تغییرات سریع در ساختار اداری است. **ویژگی های حقوق اداری** جوان و با اهمیت است.

حقوق اداری : کلیات و ایران | دکتر محمدخانی | جلسی سوم | ۱۴، ۱۷، ۹۳

تمرکز و عدم تمرکز : دوشو برای اداره ای سازمان ای اداری وجود دارد : تمرکز و عدم تمرکز اداری.

تمرکز اداری : نوعی اداره ای کشور توسط

در این سیستم همه ای ادارات، یکپارچه اند. تجزیه ای آن لا صرفاً شکل است. شبکه ای یک ن اند که به لحاظ حقوقی، یک شخصیت حقوقی را تشکیل می دهند. در نظام ای بیط همه کت اداره ای یک شخصیت هستند. تقسیمات یک کشور به استان، شهرستان، ... در کشور بیط، تقسیمات اداری است؛ اما در نظام ای فدرال، تقسیمات سیاسی است.

هیئت وزیران در قوه می مجریه تصمیم گیرنده ای اصلی است.

* در نظام ای بیط شکل ای از عدم تمرکز هم وجود دارد؛ مثل شورای محلی.

ویژگی های نظام متمرکز اداری : تمرکز اختیار تصمیم گیری در مرکز | تمرکز در اجرا

سایح استناد از مرکز اداری:

۱. کل سیستم اداری، دارایی یک شخصیت حقوقی می‌شوند و در یک قالب قرار می‌گیرند. اجزایی که در سیستم هستند، مستقل محسوب نمی‌شوند و همه تحت تصدیق مرکزی قوه می‌نشیند که در رأس آن رئیس جمهور است، قرار می‌گیرند.
۲. هر نهاد یا بین‌تراز نهاد بالاتر تبعیت می‌کند. اطاعت یکی از ویژگی‌ها نظام سلسله‌مراتبی است. اصل بر اطاعت است و عدم اطاعت، جایی ندارد حتی اگر خلاف قانون باشد. فقط می‌تواند به نهادی مسئول گزارش کند. بدون عدالت اداری بررسی می‌کند و در صورت مغایرت با قانون، با ابطال احکام صادره، دستور می‌دهد.

* ما به لحاظ ساخت تاریخی همواره مشکل داشته‌ایم. هرگاه دولت مرکزی ضعیف شده، بخش‌های مختلف کشور به سمت استقلال پیش می‌روند.

* شرایط تاریخی - اجتماعی یک کشور، می‌تواند نشان‌دهنده استناد از مرکز، عدم مرکز باشد.

معایب دهم مرکز اداری: یک‌ن و یک‌نواخت کردن سیستم اداری، نتایج مثبتی به دنبال نخواهد داشت. اطاعت کامل نتیجه خوبی ندارد؛ نوعی استقلال نسبی لازم است. نظام سلسله‌مراتبی در ادارات، جلوی ظلمت افراد را می‌گیرد.

عدم مرکز اداری: دادن صلاحیت تصدیق مرکزی، معایب محلی برای اداره امور خودشان.

سیوه‌های عدم مرکز: ۱. ساختار اداره را به صورت مؤسسات مختلف در آورند.

* عدم مرکز به معنای شخصیت حقوقی مستقل است؛ به معنای استقلال کامل نیست؛ مانند راجه‌های دانشگاه‌ها یا وزارت علوم. یکی از بنیادهای داشتن شخصیت حقوقی مستقل، داشتن اموال خاص خود است. عدم از بنیادهای ... ، حق آقایی دعوی دارد.

* یک نظام اداری مطلوب پس از ایجاد مرکز باید به سمت عدم مرکز پیش برود.

حقوق اداری: کلیات و ایران | دکتر مهدخانی | جلسه چهارم | ۲۸، ۷، ۹۳

از ساحت اولیای حقوق اداری دو مفهوم کلیدی بلیس اداری و خدمات عمومی است که ضرورتاً از هم جدا نیستند. هرگز نمی‌تواند بر اداری نظم مرتبط باشد، بلیس اداری است.

در کنار این دو مفهوم، مفهوم «نظم عمومی» (Public Order) قرار دارد.

در پوزیتیویسم، اراده‌ی انسان منشاء نظم عمومی است.

در نظام‌های طبیعی (نظام‌های الهی جنبش از آن است)، قوانین نباید مخالف با یک سری سنت‌ها و طبیعت باشد.

نظم عمومی در هر کشور متفاوت است. مثلاً در انگلستان ازدواج مرد با مرد مجاز است ولی این امر در قانون ایران مغایر با نظم عمومی ایران است.

لذا بلیس اداری به دنبال پیشگیری از برهم خوردن نظم عمومی است. بلیس اداری یکی از وظایف دولت‌های قدیمی هم می‌شود.

دولت سعی در رضایت ندارد مگر جایی که ایجاب کند؛ یعنی در جایی که نظم عمومی ممکن است برهم بخورد.

بلیس اداری معمولاً در هر کشور طبق سبک‌های رایج در آن کشور، مهم‌ترین آن‌ها، نیروی انتظامی است. هنگامی که نیروی ...

انتظام از برقراری نظم ناممکن باشد، ارتش وظیفه ی پلیس ادارى را برعهده مى گیرد.

پلیس ادارى یک مفهوم است؛ یک ساختار نیست.

پلیس قضائى هم در بخش کوره ها وجود دارد که هنگامیکه جرم آفتان افتاده باشد، به دنبال کشف و تعقیب مجرمین و تحویل آن به دادگاه است. اما پلیس ادارى وظیفه ی پیشگیری از وقوع جرم را برعهده دارد برای حفظ نظم و جلوگیری از بی نظمی.

پلیس ادارى از لحاظ ساختارى برعهده ی مقامات ادارى است.

در بحث پلیس ادارى به آن بخش از قوه ی مجریه نظر داریم که وظیفه ی پلیس ادارى را دارد نه قوه ی قضائیه.

* پلیس ادارى به دنبال اتخاذ تدابیر است در جهت حفظ نظم و جلوگیری از بی نظمی.

مفاهیمی مثل امنیت جامعه، نظم عمومى، بهداشت عمومى، ... با مفهوم پلیس ادارى در ارتباط است.

هر عملی که به نوعی با به کار بردن زور همراه باشد مرتبط با پلیس ادارى است.

در حقوق بحث لای شکر مطرح است؛ لذا بحث لای اخلاقى از حقوق خارج مى شود. پلیس ادارى نیز از بحث لای اخلاقى جداست. البته

ممکن است پلیس ادارى از امر و نهی لای اخلاقى برای تأمین نظم عمومى بهره گیرد.

عنصر اصلی پلیس ادارى، امر و نهی و به کارگیری زور برای جلوگیری از بهم خوردن نظم در جامعه است.

در حقوق ادارى پلیس ادارى را به دو دسته تقسیم مى کنند:

وظیفه ی پلیس ادارى عمومى، تأمین نظم عمومى جامعه است. ساختار مثل بهداشت عمومى، آسایش جامعه را نیز در بر مى گیرد.

اگر کارورثه ی خاص پیدا کند، پلیس ادارى خصوصى نیست مى شود. مثل پلیس محیط زیست، پلیس راه آهن، پلیس ساختمان

که هر چه نظام اقتصادى - اجتماعى توسعه یافته تر باشد، پلیس اختصاصى افزایش مى یابد؛ مثل پلیس زبانى ساختمان.

پلیس ادارى عمومى، صلاحیت عام دارد و مى تواند در همه ی موارد دخالت کند. اما پلیس ادارى خصوصى فقط در ساختار خاص خود

و تحت قوانین محدودده خود صلاحیت دارد.

مقامات ادارى پلیس ادارى: در کشور ما مقامات مؤسسات عمومى و وزارتخانه ها وظیفه ی پلیس ادارى دارند.

* در حقوق ادارى به اشخاص عمومى حقوق عمومى مى پردازیم.

پلیس ادارى خصوصى زیر مجموعه ی پلیس ادارى عمومى است. مثلاً پلیس راه آهن تحت وزارت راه و ترابرى به عنوان پلیس ادارى عمومى

است. پلیس ادارى خصوصى به عنوان شخصیت حقوقى عمومى، نوعی استقلال در درون ساختار خود دارد ولى در کل، تحت قوانین

پلیس ادارى عمومى است.

استادان دانشگاهى دولت در استان است.

هر مقامی که صلاحیت امر و نهی داشته باشد، پلیس ادارى محسوب مى شود.

مقامات پلیس ادارى برای انجام وظیفه ی خود باید به حدی همگام داشته باشند - چه پلیس عمومى و چه پلیس خصوصى -

ابزارهای پلیس اداری در اجرای وظایف خود :

۱ دستور : بنی افراد از کار و رفتار می که نظم عمومی جامعه را برهم میزند. پلیس اداری صرفاً در چهارچوب قانون حق استناد از این دستور را دارد.

۲ اجازه ی قبلی : منوط به کسب اجازه ی قبلی از پلیس اداری است؛ مثلاً کسب مجوز فعالیت از انصاری از پلیس اداری.
* پلیس اداری حق دخالت در حوزه ی خصوصی افراد را ندارد، مگر به حکم قانون. مثلاً پلیس ~~اداری~~ مجاز است تا برای احکامات شهرزدان را ندارد، مگر به حکم قضای در مواردی که نظم عمومی جامعه به خطر می افتد.

۳ اعلام قبلی : فعالیت افراد را منع نمی کنند اما منع آن را منوط به کسب اجازه ی قبلی می کنند.
* پلیس اداری از هر ابزاری که استناد می کند، برای تطبیق بر افراد اداری عمل می کند؛ در حال باید رفتار پلیس اداری منطبق با قانون باشد؛ اگر در بسیاری مواقع چنین امری نقض می شود.

حقوق اداری؛ کلیات و ایران | دکتر محمدحاجی | جلسه ی پنجم | ۹۳، ۸، ۵

* پلیس اداری برای انجام مأموریت های خود لازم است آیین نامه داشته باشد. وظیفه ی تدوین آیین نامه بر عهده ی مقامات اداری است.
وضع آیین نامه موجب هر شود مقامات پلیس اداری وظیفه ی خود را به درستی انجام دهند و افرادی که مسئول این قوانین هستند، می توانند همکاری کنند تا غیر قانونی نباشد.

افراد که آیین نامه وضع می کنند، باید صلاحیت این امر را داشته باشند. هیچ مقام اداری بدون این که قانون، صلاحیت به او داده باشد، امکان وضع آیین نامه ندارد. این وضع آیین نامه باید در حدودی که قانون مشخص کرده، باشد. در بیان عدالت اداری مرجع تشخیص مغایرت یا عدم مغایرت قوانین است.

آیین نامه لا ینباید مغایر با قوانین موضوعه ی کشور باشد.
هم چنین آیین نامه های پلیس اداری نباید مغایر با ناقض آیین نامه های مقامات مافوق باشد. (در صورت مغایرت، در بیان عدالت اداری حق ابطال آن را دارد.

* از ابزارهای دیگر پلیس اداری، «اخطار اداری» است. صرف وجود آیین نامه پلیس اداری را به هدف خود نمی رساند؛ بلکه لازم است به درستی اجرا شوند. اخطار اداری از سوی مقامات پلیس اداری به افرادی است که آیین نامه را به درستی انجام نمی دهند. از اخطار شفاف (عدالت) و در نهایت اخراج، انواع اخطار اداری است.

مأموران پلیس اداری که به اخطار اداری متوسل می شوند، باید این اخطار را متکبر به قوانین و مقررات اداری باشد و نباید ناقض قانون باشد. در غیر این صورت افرادی که مورد اخطار اداری قرار می گیرند، می توانند به مرجع صالحه، یعنی در بیان عدالت اداری مراجعه کنند.
* سوسن انزلی، «الزام اداری» است. افراد ملتزمند آیین نامه ها، دستورالعملی، بخشنامه ها و اخطارهای اداری را اجرا کنند.

چون در حقوق اداری، روند بررسی شکایات ضلیم طولانی است، پلیس اداری می تواند شخص خاطی را مجبور به عمل به

دستورات کند، فرد می تواند در صورت مغایرت شکایت کند ولی نمی تواند از دستورات اطاعت نکند، در هر صورت باید از دستور مقامات مافوق اطاعت کرد.

توسل به زور به عنوان آخرین راه حل به کار می رود. اما باید قانونی و در شرایط تأمین نظم عمومی باشد.

نوع تخصی افراد در مسئولیت های مدنی، کیفی و اداری، مسئولیت آور است. عمل و یا ترک عمل خارج از وظایف قانونی مقامات اداری، مسئولیت آور است.

* اگر در کشورهای شرایط اضطراری وجود داشته باشد، مقامات اداری برای تأمین نظم عمومی، می توانند اعمال انجام دهند که در شرایط عادی امکان انجامش نیست. گوی از شرایط اضطراری، شرایط اضطراری است. این شرایط "force major" نامیده می شود.

قانون اساسی ایران، برقراری حکومت نظامی را ممنوع کرده مگر در شرایط خاص به مدت یک ماه.

البته شرایط اضطراری هم باید متکی به قوانین و مقررات باشد.